

Dit is de digitale
niewsbrief van
www.devrouwbeslist.nl
Middels deze brief
informerer wij u over
het ganzenbordspel

Nieuwsbrief -3- www.devrouwbeslist.nl

Door Priscilla Sharon Thé

Welkom bij de derde nieuwsbrief van www.devrouwbeslist.nl die u op de hoogte houdt van de ontwikkelingen rondom het digitale lespakket over de Tweede Feministische Golf en het ganzenbordspel. Inmiddels heeft de succesvolle lancering plaats gevonden.

In deze nieuwsbrief:

- Een verslag van de lancering van het digitale lespakket
- Deskundigen en ganzenbordspelers aan het woord
- Een voorbeeldopdracht van De Verdieping
- Bestel de poster en/of het boek

Presentatie digitaal lespakket

Op donderdagmiddag 30 november 2006 werd het digitale lespakket *De vrouw beslist* feestelijk gepresenteerd op het A. Roland Holst College in Hilversum. Het ganzenbordspel kon vanaf die datum online gespeeld worden. Jong en oud maakten daardoor kennis met een vergeten stukje geschiedenis: de Dolle Mina periode in Nederland.

Rector Loes Lauteslager en IIAV-directeur Saskia Wieringa openden de middag. Lauteslager is zoals zij zelf zegt, een feministe van het eerste uur: "Ik was zo iemand met een roze tuinbroek en een badge met vrouwentekens en gele bretels. Bovendien werkte ik op de Joke Smit-school en zette me in voor de vrouwenbeweging."

Rector Loes Lauteslager doet het welkomstwoord © Ting Chan

IIAV-directeur Saskia Wieringa vertelde hoe ze haar carrière begon als lerares Engels op een middelbare school, van de studie culturele antropologie haar inkomsten bekostigde en toen in aanraking kwam met het feminisme.

IIAV-directeur Saskia Wieringa introduceert het digitale ganzenbordspel.

© Ting Chan

Yasemin Yücel, docent geschiedenis van het A. Roland Holst College (en te zien als digitale lerares in de filmpjes van het ganzenbordspel) introduceerde

Docent Yasemin Yücel aan het woord over de stelling Meisjes horen met poppen te spelen

© Ting Chan

het spel samen met leerling Nuriye Tanis in de aula.

Ook Kete Kervezee, Inspecteur-generaal van het Onderwijs, speelde het spel mee. Yücel liet Kervezee en Tanis reageren op een aantal stellingen. Zo antwoordde Kervezee als volgt op de stelling *meisjes horen met poppen te spelen*: “Kinderen moeten met poppen spelen, de verzorging is niet voorbehouden aan meisjes alleen, ook van jongens wordt een bijdrage verwacht en daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen.”

Kete Kervezee, Inspecteur-generaal van het Onderwijs vertelt over haar rol als vrouw in de maatschappij

© Ting Chan

In de mediatheek namen de ganzenbordspelers achter de computer plaats om de website www.devrouwbeslist.nl te openen en het digitale spel te spelen. Jong en oud dobbelden in tweetallen door het online ganzenbordspel. De leerlingen bleken meer verstand te hebben van de hedendaagse tech-

Het digitale ganzenbordspel wordt door alle aanwezigen intensief gespeeld

© Ting Chan

niek dan de wat oudere gasten, maar de volwassenen waren weer beter in het beantwoorden van de vragen. De beelden van Dolle Mina en Man-Vrouw-Maatschappij in het spel waren een feest van herkenning voor velen van hen.

IIAV-directeur Saskia Wieringa speelt het digitale ganzenbordspel met MC Menace.

© Ting Chan

Onder de medespelers bevonden zich onder andere deskundigen op het gebied van onderwijs en vrouwengeschiedenis. Bijvoorbeeld Mineke van Essen, hoogleraar genderstudies aan de Rijksuniversiteit van Groningen (en ook digitale lerares in het ganzenbordspel), Mabel Schlij, expert op het gebied van het uitgeven van educatieve methodes en Hans Boschloo, wetenschappelijk medewerker van het Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling (CITO).

Hans Boschloo, wetenschappelijk medewerker van het Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling (CITO), kijkt aandachtig mee.

© Ting Chan

Zowel meisjes als jongens raakten door de vragen van het ganzenbordspel met elkaar in discussie, wat precies de bedoeling van het spel is. Na een intensief potje ganzenborden zette het feest zich weer voort in de aula. Rapster Shedney en MC Menace ‘battelden’ er flink op los. Shedney daagde Menace verbaal uit met de zin: “Jij als man kan maar één ding tegelijk, maar ik ben een vrouw en kan meerdere dingen tegelijk.” De schoolband onder leiding van docent Heidi Bouwer zorgde met muziek uit de jaren '70 voor een swingend einde van de dag.

Rapster Shedney en MC Menace © Ting Chan

Deskundigen aan het woord

Evelien Rijsbosch is coördinator dienstverlening bij het IIAV en projectleider van *De vrouw beslist*. Ze vertelt vanuit haar vakgebied over de Tweede Feministische Golf en geeft haar visie op het ganzenbordspel. Leerlingen Bas de Jong (15) en Nuriye Tanis (16) van het A. Roland Holst College in Hilversum geven hun reacties op het spel.

Evelien Rijsbosch: “Ik werk op de afdeling dienstverlening en daar valt ook het samenstellen van informatiemateriaal voor het onderwijs onder. De doelgroep die we willen bereiken, zijn jongeren in het voortgezet onderwijs. Het IIAV wil het cultureel erfgoed van vrouwen bewaren maar er ook iets meedoen.”

Rijsbosch werkt al meer dan 25 jaar bij het IIAV, maar op 14-jarige leeftijd begon haar interesse al voor de vrouwenbeweging. “Het begon eigenlijk met *Vrouwen Vooruit* van Anje Boswijk dat ik bij mijn oma in de kast ontdekte. Dit boek gaat over de Eerste Feministische Golf en behandelde onderwerpen zoals het vrouwenkiesrecht. Ik ben altijd al geïnteresseerd geweest in geschiedenis en het werk van Boswijk vond ik echt een openbaring. Als tweedejaars student geschiedenis sloot ik me in 1974 aan bij de net opgerichte groep vrouwengeschiedenis. Dat werd later het Landelijk Overleg Vrouwengeschiedenis, nu heet het de Vereniging van Vrouwengeschiedenis (VVG).”

Van het ganzenbordspel uit de jaren '70 dat mede was gemaakt door de actiegroep Man-Vrouw-Maatschappij en waar het digitale ganzenbordspel op is gebaseerd, had Rijsbosch toentertijd nog nooit van gehoord. “Pas toen ik bij het IIAV kwam te werken, kreeg ik ermee te maken.” Het spel gaat volgens Rijsbosch over alle dilemma's van vrouwen in die tijd. “Ik herkende veel dingen in het digitale ganzenbordspel, zoals de stelling dat vrouwen helemaal niet hoeven te studeren, want ze gaan toch trouwen. Ik wist als meisje dat ik liever niet in het huwelijk wilde treden, maar iets anders. Pas door de vrouwenbeweging realiseerde ik me dat ik ook helemaal niet hoefde te trouwen; een bevrijdend gevoel.” Op een vraag uit het spel die gaat over meisjes die met poppen horen te spelen, zegt Rijsbosch:

“Naderhand hebben we ook veel reacties gekregen vanuit de vrouwenbeweging”

Evelien Rijsbosch © IIAV

“Ik was vroeger ontzettend jaloers op mijn broers die met meccano en lego mochten spelen, dat leek mij veel leuker dan met poppen te spelen.”

De Tweede Feministische Golf is volgens Rijsbosch geslaagd en niet geslaagd. “Ik heb kunnen studeren, ik heb een baan en ben economisch zelfstandig en ik was niet verplicht te trouwen of kinderen te krijgen; dat is voor mij ‘geslaagd’. Maar er zijn nog veel zaken die nog steeds om aandacht vragen zoals de vraag waarom er nog steeds zo weinig vrouwen in topfuncties zitten, het huiselijk geweld en überhaupt geweld tegen vrouwen wereldwijd. Ik hoop dat het ganzenbordspel de kennis bij jongeren over vrouwengeschiedenis vergroot, maar ook de bewustwording van het belang van deze kwesties voor hun toekomst. Om jong en oud het ganzenbordspel te zien spelen, ontroerde me wel.”

“Naderhand hebben we ook veel reacties gekregen vanuit de vrouwenbeweging. Enthousiaste reacties van mensen die het spel ook in hun groep willen gaan spelen, maar ook kritische vragen zoals waarom er geen lesbische, of zwarte en migrantenvrouwen voorkomen in het spel. Daar hebben ze gelijk in.

Dat komt grotendeels omdat het de bedoeling was om te werken met de vragen en stellingen van het oorspronkelijke ganzenbord uit 1970 en bron-

nenmateriaal uit dezelfde periode. In die oorspronkelijke stellingen kwam homoseksualiteit nauwelijks aan de orde, laat staan de positie van zwarte en migrantenvrouwen. Dat uitgangspunt heeft dus wel een nadeel. We probeerden dat voor een deel te ondervangen bij onze keuze van de virtuele docentes. En het plan is meer opdrachten te maken in het onderdeel ‘De Verdieping’ met aandacht voor de latere periode, zwarte en migrantenvrouwen, en de lesbische beweging. Daarnaast probeert het IIAV ook met andere projecten het beeld van de Tweede Feministische Golf aan te vullen: zo worden er bijvoorbeeld videoportretten van (o.a. migranten) vrouwen gemaakt, en er komt een online kalender met verhalen van vrouwen van Indische, Surinaamse en Marokkaanse afkomst.”

ganzenbordspelers aan het woord

De 15-jarige Bas de Jong (mavo 4) was aanwezig bij de lancering van het digitale ganzenbordspel. “Ik vond het op zich wel een leuk spel, maar er waren best wel veel moeilijke vragen. Over het feminisme wist ik niet veel, en al helemaal niets van een Tweede Feministische Golf. Misschien komt het wel doordat ik uit een jongensgezin kom, ik heb alleen een jonger broertje en geen zussen. Bij het vak geschiedenis ging het toevallig over het kiesrecht van vrouwen en dat vond ik wel interessant om te lezen. Ik denk dat vrouwen en mannen tegenwoordig wel als gelijken worden behandeld, want als je kijkt naar de politiek, dan zie je zowel mannen als vrouwen. Het is eigenlijk wel raar dat er nog nooit een vrouwelijke minister-president is geweest.”

De 16-jarige Nuriye Tanis (havo 4) speelde ook tijdens de lancering het digitale ganzenbordspel. “Ik vond het een leuk en informatief spel over vrouwen en feministen, maar ik denk dat het voor degenen die deze periode zelf hebben meegemaakt nog leuker was om te spelen. Ik wist vooraf niet heel veel over het feminisme, maar na het spelen van het spel weet ik wel iets meer.”

Nuriye vindt het wel belangrijk om te weten hoe het vroeger was gesteld met de gelijkheid van mannen en vrouwen. “Ik merk dat er nog steeds verschillen zijn tussen beide sekses; vrouwen worden nog steeds gezien als zwakker dan mannen, maar eigenlijk vind ik dat er helemaal geen verschil hoort te zijn. Ik ben me wel bewust van mijn vrouwelijkheid in die zin dat ik me niet laat ompraten om dingen wel of niet te doen, alleen omdat ik een vrouw ben. Bij mijn moeder merk ik bijvoorbeeld dat ze tegenwoordig anders is dan vroeger. Zij zei tegen mij dat ze als jong meisje vaak werd gekleind door anderen, maar dat is gelukkig allang niet meer zo. Ze heeft kinderen groot gebracht en bepaalt nu zelf wel wat ze doet.”

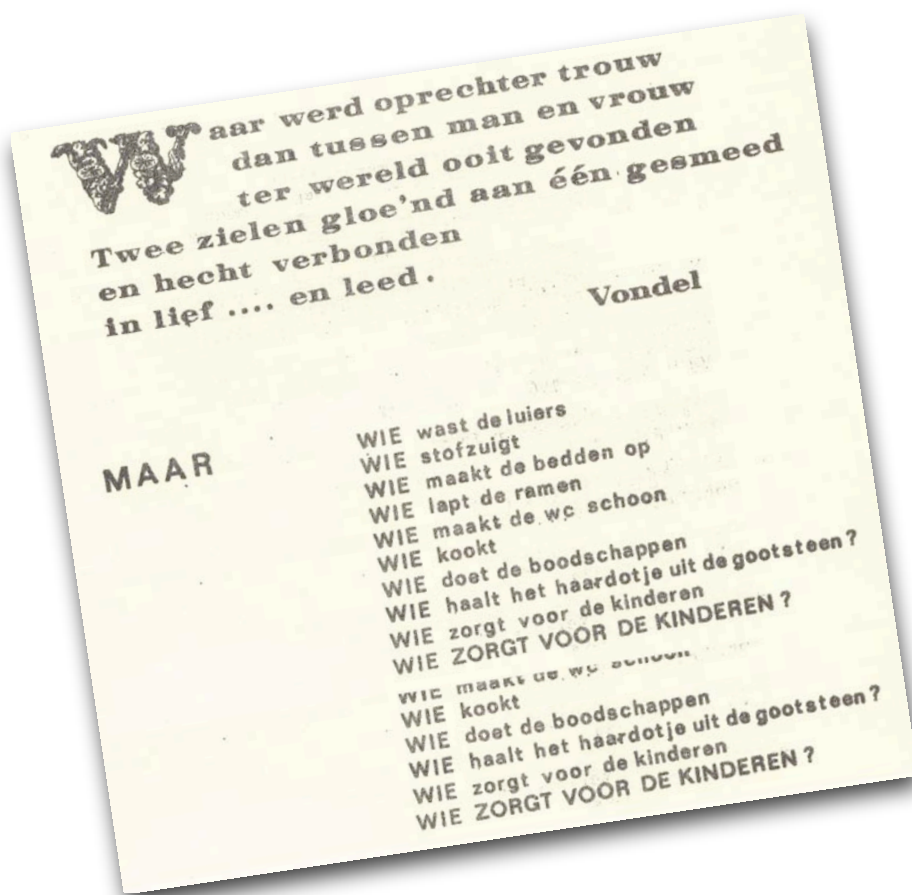
Er is volgens de 16-jarige leerlinge wel een verschil tussen het feminisme van Nederlandse vrouwen en bijvoorbeeld Turkse vrouwen. “Nederlandse vrouwen worden wat vrijer opgevoed en mogen vaak al op jonge leeftijd uit gaan, dat is bij mij niet het geval. Maar ik respecteer de keuze van mijn ouders en hun cultuur. Ik vind het wel goed dat moslima's nu voor zichzelf opkomen.”

Poster de vrouw beslist

Strijdend met een brandende beha in haar hand loopt Mina als een dolle door de straten van Amsterdam. Man, pas dan maar op! Wilt u ook dat uw leerlingen kennis maken met Dolle Mina en de Tweede feministische Golf? Bestel dan deze poster met een dikke knipooeg naar het verleden (zie pagina 6).

De poster is ontworpen door Datad 'Or Boa Award-winnaar 2004 vormgever Johan Klungel

Voorbeeldopdracht De Verdieping

Gebruik de bron

Trek een verticale lijn in je schrift/multimap.
Je hebt nu twee kolommen

Schrijf boven de linker kolom *wel veranderd volgens mij* en boven de rechterkolom *niet veranderd volgens mij*.

Lees de tekst goed door.

Wat is volgens jou wel en wat niet veranderd in de man- vrouw verhouding? Schrijf dat op in de juiste kolom.

Het Ganzenbordspel is tot stand gekomen door de volgende organisaties: Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging (IIAV), VerbeeldVerleden; een beleidsadvies- en ontwerpbureau voor (erfgoed) educatieve activiteiten, Vormgevingsbureau Overdiep.

[Ik wil graag \(gratis\) 5 posters van De vrouw beslist ontvangen](#)

[Ik ben docent op een middelbare school](#) en wil graag (gratis) het boek De vrouw beslist bestellen en de 3 digitale nieuwsbrieven ontvangen.

Voor vragen en/of opmerkingen betreffende De vrouw beslist kunt u contact opnemen met Evelien Rijsbosch via devrouwbeslist@iiav.nl of via tel. 020-6651318

Zie ook:

www.iiav.nl
www.verbeeldverleden.nl
www.anno.nl
www.emancipatie.nl

Wenst u deze nieuwsbrief niet meer te ontvangen, klik dan [hier](#)